

Naczelne Dowództwo W.P. Poczta polowa Nr.53 ~~Warszawa~~ d. 9. lipca 1930 r.
(Sztab Generalny).

ODDZIAŁ II.

Ew/6. Nr 27449 (II).

DO

TAJNE

ADJUTANTURY GENERALNEJ.

w B e l w e d e r z e.

Przesyła się do wiadomości raport Attaché
wojskowego w Finlandji w sprawach wojskowo=poli=
tycznych.

1 załącznik.

Za zgodność:

I. Zast. Szefa Sztabu

K U L I N S K I m.p.

Generał = pporucznik.

O t r z y m u j ą :

Adjutantura Generalna.

M.S. Wojsk.

M.B. Zagranicznych.

NACZELNE DOWÓDZTWO WOJSK POLSKICH

ADJUTANTURA GENERALNA

WARSZAWA

L. Dz. 40915 dnia 12/III 1930 r.

1 załącz. Wydział

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

115

121

Helsingfors, dnia 19 czerwca 1920.

4091

Finlandja.
Sprawy wojskowo - po-
lityczne.

Nacz. Dow. W. P. 5 egz.
Min. Sokolnicki 1 "
Rtm. Bogusławski, Rewel. 1 "

Do

Naczelnego Dowództwa W. P., Sztab Generalny, Oddział II

P o c z t a p o l o w a 5 3 .

Rokowania w Dorpacie.

Dnia 17 b.m. prezydent ministrów, Erichy rozmowie z naszym Posłem informował go, że rokowania nie idą gładko. Daje się zauważyć, że rząd prowadzi rokowania niechętnie. Szeroki ogół więcej interesuje się sprawą wysp Ålandzkich, niż rokowaniami w Dorpacie.

Warunki ~~MINIMUM~~ Finlandji na rokowaniach w Dorpacie są analogiczne, do omawianych w Warszawie. Nie podane ich w sformułowanej propozycji, a są stawiane tylko w formie dyskusyjnej. Stanowczo postawiono żądanie oddania Peczengi bez zastrzeżeń. Dalej rozstrzygnięcie sprawy Karelii drogą plebiscytu i utworzenie neutralnej zony z Zatoce Fińskiej. W dalszym ciągu Finowie mają na względzie postawienie kwestji Piotrogradu, który dla Finów jest niepożądany jako stolica Rosji. Pod względem ekonomicznym: Finlandja nie bierze udziału w długach Rosji.

W pierwszym rządzie bolszewicy poruszyli w Dorpacie kwestję niepodległości Finlandji. Delegacja fińska odrzuciła dyskusję, ponieważ Finlandja jest uznana przez wszystkie państwa. Bolszewicy nie protestowali i wyrzekli się wszystkich suwerennych praw Rosji względem Finlandji.

W dalszym ciągu bolszewicy zaproponowali natychmiastowe zawieszenie broni. Fińska delegacja zwróciła się w tej sprawie o instrukcję do swego rządu i 15.6.1920 rząd fiński przyjął propozycję bolszewików rozpoczęcia rokowań o zawieszenie broni, oświadczając naszemu Posłowi, że zgodził się na propozycję bolszewików w celu wybadania ich intencji, a rokowania będą zwlekać do chwili rozpoczęcia Polskich. Warunki zawieszenia broni postawili Finowie te same, co w Rajajokach, mianowicie co do:

- Peczengi,
- Ochronnego pasa we Wschodniej Karelii,
- Neutralnej zony w Zatoce Fińskiej.

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

446

122

Co do rejonu w kierunku na Piotrogród robią Finowie te same ustępstwa, które już były robione w Rajajokach, t.j. nie żądają już wycofania wojsk do samej Newy.

Faktycznie dziś rokowania w Dorpacie przeszły w podobną fazę, jak w Rajajokach z tą różnicą, że równolegle idą rozprawy o kwestiach ekonomicznych.

Do dziś dnia omawiane warunki ze strony Finlandji zasadniczo są dla bolszewików niemożliwe do przyjęcia. Do żadnych konkretnych rezultatów nie doszło. W sprawie Peczeni bolszewicy zażądali, aby delegacja fińska złożyła swe pretensje pisemnie. Pomimo to tłumaczą że ta sprawa nie może być rozstrzygnięta bez Norwegji.

W kwestji ekonomicznej bolszewicy również są innego zdania, co do wynagrodzenia strat prywatnych mieszkańców i udziału w kosztach wojennych.

Sprawa uznania przez Finlandję de facto rządu Petlury, z którym bolszewicy znajdują się na stopie wojennej, wywołało z ich strony protest i zaostrzyło sytuację rokowań, co widocznie będzie miało swoje skutki.

Polityczna linja rządu fińskiego względem Estonji i Ukrainy.

Uznanie de facto Ukrainy i rządu Petlury jest wyłącznie rezultatem pracy naszego Posła Sokolnickiego, pod naciskiem którego to uczyniono. Jak meldowałem w poprzednim raporcie, nie tylko minister spraw zagr., ale i sam Prezydent wciąż wspominali o Skoropadskim i dokonanym uznaniu Ukrainy Skoropadskiego. W dalszym ciągu stawianie tej kwestji przez naszego Posła w wyraźnej formie, doprowadziło do uznania rządu Petlury i wyraźnego uwidocznienia linii politycznej rządu fińskiego który uznając rząd Petlury, dał również do zrozumienia, że uznaje protektorat Polski nad Ukrainą. Jednocześnie rząd fiński zwrócił się do Posła Sokolnickiego z prośbą aby rząd Polski uznał de jure Estonję, również uważając ten akt za dowód przyjaźni i oczywiście uznanie protektoratu Finlandji nad Estonją. Jakie znaczenie ma fakt uznania rządu Petlury podczas rokowań z bolszewikami, okaże się w przyszłości, dziś jest to pierwszym powodem zaostrenia rokowań w Dorpacie.

Ukraiński zastępca dyplomatyczny, Żeleźniak ze swoim sekretarzem, Sliwenko, wyjechał do Berlina, do Wiednia, jak chodzą pogłoski, może i do Warszawy.

Agitacja i kontragitacja.

Ostatnio wzmożyła się agitacja niemiecka.

Sprzyjające nam koła fińskie ze swej strony wewnątrz kraju prowadzą agitację przeciwko odrębnym rokowaniom, które prowadzi Finlandja. Te koła, nie będąc wrogami Niemiec, na gruncie nienawiści do Rosjan i obawy przed nią w przyszłości, dokładnie zdają sobie sprawę, do czego może doprowadzić odrębny pokój i nieścisły kontakt z Polską względem Wschodu.

Jako fakt istnienia takich kół w Finlandji, u których wiara w siłę Polski i pożyteczności współdziałania idą bardzo daleko, może służyć memorjał prof. Johnsona, który złożył go na ręce naszego Posła Sokolnickiego.

W tym memorjale składa projekt desantu Polskiego na morzu Białym. Co prawda wygląda to na pierwszy rzut oka fantastycznie, jednak nie można pominąć tak poważnej osoby, jak autor, który oczywiście stoi na czele pewnej grupy Finów, u których wiara w Polskę dochodzi do fanatyzmu. (zał. Nr. 1).

19 b.m. kiedy ~~BERLINSKIE WYWIADY~~ w prasie nie ukazało się bolszewickie radio, (co jest widocznym znakiem, że sprawy bolszewików nie stają dobrze na froncie) ukazał się w pierwszorzędnym piśmie (Hufvudstadsbladet) telegram z Berlina od nieegzystującej Polskiej agencji we Wrocławiu, że na wszystkich frontach Polska Armja poniosła porażkę, tracąc 30'000 jeńców, że Warszawa jest zagrożona i t.d. Wycinek przy niniejszym załączam. (zał. Nr. 2). Ogłaszanie takich absurdów w celach propagandy, ośnosi skutek przeciwny i ta depesza została przez nas całkowicie wyzyskana dla skompromitowania przyszłych wiadomości z Berlina. Nasz Poseł interweniował w ministerstwie spraw zagr. wobec tego, że te wiadomości podane są przez Fińską Agencję Prasową.

W tych dniach udało mi się wykryć 2 agentów w Helsingforsie: Swankowski i kpr. Berner, którzy potajemnie werbowali ochotników do Armji Polskiej i Ukraińskiej, przyczem zawerbowane osoby otrzymywały do 12'000 Fmk. Policja polityczna w Helsingforsie wcześniej odemnie wiedziała o tej sprawie, lecz nie zawiadomiła mnie o niej. Widocznie że i tu również kryje się jakaś prowokacja. W czyim imieniu i za czyje pieniądze ci agenci pracowali, jaki element werbowali, wiele osób, kto i jaką drogą został wysłany, badanie tej sprawy jest w toku. Wyświetlenie

jej prowadzę przez polityczny oddział sztabu gen.- Wczoraj dopiero wykryłem tą sprawę i dziś otrzymałem, na skutek mojego zapytania, potwierdzenie od policji politycznej. Dla tego w danej chwili obszerniejszych informacji zameldować ^{już} nie mogę.

W fińskiej gazecie "Uusi Suomi" podano artykuł, który wspomina o fińskim oddziale, walczącym w armji Polskiej. (Załącznik 3). Oczywiście, że celem tego artykułu nie jest wskazanie, że taki oddział istnieje, a głównie, że ten oddział odmówił posłuszeństwa, kiedy mu kazano odmaszerować na front Litewski. Dotychczas nie wykryto źródła tego artykułu, ale ślady wskazują, że pochodzi on ze środowiska tych samych agentów. W prasie sprostowano, że taki oddział nie egzystuje, i że wogóle niema w armji Polskiej oddziałów, które mogłyby odmówić posłuszeństwa swojej władzy.

Na skutek bolszewickich radio w sprawie zniszczenia urządzeń użyteczności publicznej przy opuszczeniu Kijowa przez Wojska Polskie, natychmiast były podane sprostowania, wykazujące fakt kłamstwa i nieuczciwej propagandy bolszewickiej.

Sprawa Ålandzka.

Sprawa Ålandzka dotychczas nie jest rozstrzygnięta i w dalszym ciągu stoi ostro. Poseł szwedzki odjechał do Sztokholmu, zawiadomiwszy ministerstwo spraw zagr., że odjeżdża na rozkaz swego rządu dla zameldowania sprawy Ålandzkich wysp. Prasa komentuje ten odjazd jako na pół zerwanie stosunków dyplomatycznych.

Aresztowanie oficera w ministerstwie spr.wojsk.

Jak już meldowałem, został aresztowany oficer oddziału mobilizacyjnego m.s.wojsk. za łączność z bolszewikami. Ten oficer jest dotychczas pod aresztem, zapewne wkrótce stanie przed sądem. Szczegóły trzymane są w tajemnicy.

Stosunek Anglii.

Nowy angielski poseł, lord Kidston, który przybył na miejsce lorda Actona, zajął od razu bardzo przychylne stanowisko względem Poselstwa Polskiego. Prezydentowi ministrów, Erichowi zaznaczył, że popiera Polsko-Fińskie porozumienie.

Włoska misja w Sowdepji.

W poprzednich moich raportach meldowałem, o włoskiej misji, która przejechała do Sowdepji. Jak się obecnie wyjaśniło, składa się ona z 50% żydów. Przywieźli ze sobą do 3 wagonów bagażu z żywnością, winem i innymi towarami.

Sprawy wojskowe.

W organizacji armji ani w dowództwach zmian nie zaszło. Cała artylerja znajduje się w Perkjärvi na ćwiczeniach w strzelaniu. Odbywają się letnie ćwiczenia we wszystkich oddziałach armji.

Na granicach zupełny spokój.

Sytuacja wojsk bolszewickich na granicach Finlandji podana w oddzielnym raporcie (L.dz.782 z dnia dzisiejszego).

3 załączniki

tylko przy pierwszym egzemplarzu do Nacz.Dow.

Attache wojskowy

J. Proszko
pułkownik.

126

120